

ESCAPADES

El castell de Sant Gervàs

Itinerari pels camins del Jussà

Camins del Jussà és un projecte de recuperació dels antics camins de ferradura i altres camins històrics i tradicionals de la comarca del Pallars Jussà. Alguns camins que estaven a punt de perdre's s'han reobert i, en general, s'han dut a terme treballs de conservació, s'ha instal·lat senyalització a les cruïlles i s'ha marcat el recorregut amb marques grogues. El resultat és una sèrie d'itineraris per fer a peu a través dels quals es poden descobrir els millors racons d'aquesta comarca pirinenca. Us proposem una caminada lleugera, de poc més de tres quilòmetres, de Sant Miquel de la Vall al castell de Sant Gervàs.

El castell de Sant Gervàs, o Castelló Sobirà com apareix anomenat en els documents antics, protegia amb les seves quatre torres les entrades al comtat de Pallars pel congost de Terradets i l'Hostal Roig, un antic hostal situat al nord del congost del Pas Nou que comunica les comarques de La Noguera amb el Pallars Jussà. El camí pel Pas Nou va ser obert al segle XIII pels monjos del priorat de Meià, que ho van fer amb la intenció d'enllaçar Vilanova de Meià amb Tremp. Aquest camí medieval va ser aprofitat posteriorment com a camí ramader pels pastors transhumants. De fet, Sant Gervàs formava part d'una trama de castells i torres de defensa edificats als tombants del segle XI en indrets estratègics del Pallars Jussà que complementaven la protecció natural que ofería el Montsec enfront dels atacs dels musulmans assentats a la Plana de Lleida.

Arribar caminant al castell per l'antic camí de ferradura, tal com es proposa en aquest itinerari, permet assaborir a poc a poc tots els seus encants. El camí vell, un exemple del treball tradicional amb pedra seca, s'enfila serpentejant entre un alzinar jove que cobreix les antigues terrasses de conreu que fa anys van estar cobertes per ametllers i oliveres i, gradualment, a mesura que es guanya alçada, es va obrint cap al sud una de les millors panoràmiques del vessant nord del Montsec de Rúbies, la vall de Barcedana i el congost de Terradets.

Just a l'entrada de la vall de Barcedana i sobre un penyal de la serra destaca el poble de Llimiana, un dels més espectaculars miradors de la Conca de Tremp, el Montsec i la cara sud dels Pirineus. Llimiana és conegut també per l'església de Santa Maria, una de les més destacades d'estil romànic del Pallars Jussà.

Iniciem l'itinerari a Sant Miquel de la Vall. Des de l'església se surt del poble per la pista que dona accés rodat al castell de Sant Gervàs (en direcció nord-est). Als 150 metres es creua un barranc i una mica més enllà es troba, a l'esquerra, l'inici del camí vell del castell de Sant Gervàs.

El camí vell s'enfila a l'esquerra protegit per murs de pedra seca; encara conserva alguns trams de l'antic empedrat. Des del mateix inici a la pista es va guanyant alçada fent alguna marrada entre antics bancals de conreu avui coberts de bosc. Quan ha guanyat prou alçada el camí comença a endinsar-se pel barranc, que sempre queda a l'esquerra de la direcció que es porta. Més amunt es travessa un alzinar de muntanya i després d'un tram de camí especialment bonic s'arriba a una pista.

Després de caminar uns 25 minuts trobarem una pista que si seguim cap a l'esquerra (N) ens durà a la pista d'Aransís a Sant Miquel de la Vall (recomanable si es vol allargar l'excursió; Aransís es troba a 3,4 km i 55 minuts des d'aquest punt). Si agafem la pista cap a la dreta (S), en lleu baixada, en pocs minuts s'arriba al castell de Sant Gervàs.

Les restes que es mantenen mostren que tenia una planta de forma triangular amb una torre semicircular a cada vèrtex i amb una quarta torre central més alta (16 m) al costat que donava al nord. Tot el perímetre, d'uns 62 metres de llargada per 20 d'amplada màxima, estava tancat per una muralla amb pas de ronda. Al sud del castell, i tancat també per un mur perimetral, hi havia el poblat medieval dels Vilots, abandonat a finals del segle XV, que agrupava diverses cases, una església, algunes fortificacions auxiliars del castell i un forn de calç. Avui dels Vilots tan sols queden algunes restes sota la vegetació.

A partir d'aquí l'itinerari transcorre sempre per pista (excepte un petit tram). Primer cal continuar per la mateixa pista per la qual s'ha arribat al castell, que ara segueix planejant, fins a arribar a l'ermita de Sant Gervàs.

Des de l'ermita cal tornar uns metres enrere per trobar un senderó que baixa fins a enllaçar amb una altra pista que s'agafa a l'esquerra. Es passa per sota la capella de Sant Gervàs i l'accés a les dependències inferiors del conjunt arquitectònic medieval i se segueix per la pista fins a sortir a una de nova (que és, de fet, la que dona accés als vehicles al castell i a l'ermita de Sant Gervàs). Tornem a la pista i la seguim recte, en baixada, fins arribar a la cruïlla de la pista d'Aransís. Per continuar cap a Sant Miquel de la Vall se segueix baixant a la dreta (S) per la pista.

Trobarem la cruïlla del camí vell del castell de Sant Gervàs. Es passa de llarg el punt on s'ha agafat el camí vell de Sant Gervàs de pujada. Es continua per la pista fins a arribar al mateix punt de Sant Miquel de la Vall on s'ha començat la caminada.

per ACPG

